

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

<i>Ульянова Галина Олексіївна, Ульянов Олексій Іванович</i> СВОБОДА ТВОРЧОСТІ ТА ЇЇ ЗМІСТ	657
<i>Бааджи Наталія Пилипівна</i> РОЛЬ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК У ЦИФРОВОМУ МАРКЕТИНГУ	659
<i>Галунова Лариса Ігорівна</i> ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (НЕЙРОМЕРЕЖ) У ПРАВОВІЙ СФЕРІ	661
<i>Ennan Ruslan</i> LEGAL REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE EUROPEAN UNION	664
<i>Кирилюк Алла Володимирівна</i> ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕРНЕТ-ПРАВОВІДНОСИН	667
<i>Кравченко Олександр Миколайович</i> КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ ТА КОНФІДЕНЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	670
<i>Бугаєць Альона Сергіївна</i> РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗАСОБАМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ...	673
<i>Височин Дмитро Олександрович</i> ПАРАЛЕЛЬНИЙ ІМПОРТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ	675
<i>Hrytseniuk Vladyslav, Golovatyuk Ivan</i> THE PROBLEM OF IDENTIFYING INTERNET USERS	676
<i>Козир Олександр Олександрович</i> ОСОБЛИВОСТІ КОРИСТУВАЦЬКОГО КОНТЕНТУ	678
<i>Ларіонов Владислав Сергійович</i> ПРАВОВА ОХОРОНА ТВОРІВ, СТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	680
<i>Шендрік Ірина Сергіївна</i> ПРИРОДА ТА СУТНІСТЬ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ ЯК ОБ'ЄКТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ	683

СЕКЦІЯ 16. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

<i>Подцерковний Олег Петрович</i> ЩОДО НАГАЛЬНИХ КРОКІВ УСУНЕННЯ ОКРЕМИХ ПЕРЕШКОД ДЛЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ В УКРАЇНІ	685
<i>Будурова Ганна Миколаївна</i> НОВЕЛИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	687
<i>Войнарівський Микола Миколайович</i> ПРО ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПОЗИЧЕННЯ ДОСВІДУ НІМЕЧЧИНИ ПРИ ВДОСКОНАЛЕННІ АДМІНІСТРАТИВНО- ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ В УКРАЇНІ	690
<i>Добровольська Володимира Володимирівна</i> ЩОДО ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПЕРІОД ВОЄННИХ УМОВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	692
<i>Згама Антоніна Олександрівна</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОСУДДЯ: ШЛЯХ ДО СПРАВЕДЛИВОГО ТА ЕФЕКТИВНОГО СУДОЧИНСТВА ..	694
<i>Квасніцька Ольга Олексіївна</i> ДО ПИТАННЯ ПРЕДМЕТА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІСТОБУДІВНОГО ПРАВА	696
<i>Попелюк Вадим Павлович</i> ЩОДО ВПЛИВУ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ДОСТУПНОГО ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ ЖИТЛА “Є-ОСЕЛЯ” НА ЖИТЛОВЕ БУДІВНИЦТВО В УМОВАХ ВІЙНИ	699
<i>Бабалунга Олесь Михайлович</i> МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	701
<i>Велєв Іван Іванович</i> ЩОДО АДВОКАТСЬКОГО ГОНОРАРУ У ГОСПОДАРСЬКМУ ПРОЦЕСІ	703
<i>Зарічанський Григорій Віталійович</i> СВІТОВИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРИПТОБІРЖ ТА ОБІГУ КРИПТОВАЛЮТИ	705
<i>Ковалевич Ігор Ігорович</i> ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ВИЗНАЧЕННЯ КРИПТОВАЛЮТИ	707
<i>Кубрак Гліб Олегович</i> МІСЦЕ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МСБ В ДЕРЖАВНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ТА ПРАВОВІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	709
<i>Ляховецький Олександр Олександрович</i> ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ	712
<i>Попович Павло Олександрович</i> ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ПРИТРИМАННЯ ЯК ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СФЕРІ ЗЕД(В УМОВАХ ЕВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ)	714

2. Войнов М. Штучний інтелект та юридична сфера: чи зможуть технології замінити суддів? URL: <https://www.helsinki.org.ua/articles/shtuchnyy-intelekt-ta-iurydychna-sfera-chy-zmozhut-tekhnologii-zaminyty-suddiv/#:~:text=6%20жовтня%202021%20року%20Європейський,судовий%20владі%20та%20правоохоронним%20органам.>

3. Жомір А. Авторське право та штучний інтелект. URL: <https://legalitygroup.com/avtorske-pravo-ta-shtuchnij-intelekt/>

4. Midjourney – AI для генерації зображень. Як з ним працювати? URL: <https://www.buh24.com.ua/midjourney-ai-dlya-generacziyi-zobrazhen-yak-z-nym-praczuvaty/>

5. Городиський І., Бойко Д. Адвокати CHATGPT: які виклики постають перед адвокатами. URL: <https://justtalk.com.ua/post/advokati-chatgpt-yaki-vikliki-postayut-pered-advokatami>

6. Guide on the use of Artificial Intelligence-based tools by lawyers and law firms in the EU. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/Events/20220331_AI4L_EN_IT_Law_2022_Guide-AI4L_web.pdf

7. RESOLUTION 604. URL: <https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/news/2023/mym-res/604.pdf>

Ключові слова: штучний інтелект, нейромережа, юриспруденція.

Keywords: artificial intelligence, neural network, jurisprudence.

Ennan Ruslan

National University «Odesa Law Academy»,

Associate Professor of the Department of Intellectual Property Law,

PhD in Law, Associate Professor

LEGAL REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE EUROPEAN UNION

Artificial intelligence technologies and products based on them are rapidly spreading throughout the member states of the European Union in the context of a developing industry in production, services, everyday life, education, healthcare and other areas. These processes entail the need for a response from European law. The creation of legal regulation of artificial intelligence in the European Union began even before the formation of the group of experts at the European Commission. In 2016, the Legal Affairs Committee of the European Parliament commissioned the Citizens' Rights and Constitutional Affairs Division to carry out a study on European civil law rules relating to robotics.

Based on the results of the study, the European Parliament approved the European Parliament Resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103 (INL), which included a proposal to recognize the special legal status of electronic personhood – for complex robots supplemented by artificial. The report, prepared by the Citizens' Rights and Constitutional Affairs Division of the Legal Affairs Committee of the European Parliament, to which this resolution was a response, explicitly pointed out the risk of dehumanization associated with the proliferation of such «smart» robots. The authors of the report opposed the recognition of robots status of a subject of law in order to prevent the equalization of natural and artificial intelligence.

The first European resolution on artificial intelligence regulation was rightly criticized for incorrectly distinguishing between artificial intelligence and robotics: “Robots should not be considered as central elements in determining the scope of regulation, any new legal norms should be based on the concept of artificial intelligence, and not, as proposed, in 2017 resolution, on the robot concept.” A few years later, in October 2020, new European resolutions appeared that corrected this

shortcoming. In 2017, another document related to the topic of artificial intelligence was adopted – European Parliament resolution of 1 June 2017 on digitizing European industry (2016/2271 (INI), and a year later the European Parliament resolution of 12 September 2018 on autonomous weapon systems (2018/2752(RSP). Resolutions as acts of “soft law” were supplemented by programmatic documents, namely: Declaration of cooperation on Artificial Intelligence 2018; Communication Artificial Intelligence for Europe 2018, which contained a description of the European strategy for the development of artificial intelligence, including the need to create a single “digital market” with common cybersecurity requirements; Coordinated Plan on Artificial Intelligence 2018, based on anthropocentrism in relation to the development of artificial intelligence. In 2019, the European Parliament resolution of 12 February 2019 on a comprehensive European industrial policy on artificial intelligence and robotics (2018/2088 (INI) was adopted, and Ethics Guidelines for Trustworthy AI 2019 and Policy and Investment Recommendations for Trustworthy Artificial Intelligence were published 2019.

The Ethics Guide for Trustworthy Artificial Intelligence outlines key requirements based on fundamental human rights and ethical principles that artificial intelligence systems must meet, including human control, technical security, privacy, transparency, non-discrimination and fairness, , social and environmental well-being, and the “Policy and Investment Recommendations for Trusted Artificial Intelligence” proposes to systematically increase people’s awareness of artificial intelligence, promote a human-centric approach to the use of artificial intelligence in the world of work, track the impact of artificial intelligence on society, incentivize and scale solutions to the basis of artificial intelligence in the public and private sectors.

The result of all previously developed documents was the 2020 White Paper on Artificial Intelligence: a European approach to excellence and trust published by the European Commission. It was the first to formulate and put forward for public discussion a European approach to artificial intelligence, aimed at creating a European ecosystem within the framework of a policy that allows for the reliable and safe development of artificial intelligence with full respect for the values and rights of EU citizens. This made it possible to talk about the development of a digital strategy for the European Union for the next decade (2020-2030), which sets a priority in the development of artificial intelligence and at the same time fixes the principles of developing legal norms for the development and implementation of artificial intelligence.

The Artificial Intelligence White Paper used a binary structure to divide artificial intelligence systems into “low” and “high” risk systems. In the same year, four resolutions were adopted addressing the regulation of artificial intelligence: European Parliament resolution of 12 February 2020 on automated decision-making processes: ensuring consumer protection and free movement of goods and services (2019/2915(RSP); European Parliament resolution of 20 October 2020 with recommendations to the Commission on a framework of ethical aspects of artificial intelligence, robotics and related technologies (2020/2012(INL); European Parliament resolution of 20 October 2020 with recommendations to the Commission on a civil liability regime for artificial intelligence (2020/2014(INL); European Parliament resolution of 20 October 2020 on intellectual property rights for the development of artificial intelligence technologies (2020/2015(INI). In 2021, the discussion on the topic of regulation of artificial intelligence intensified and the number of resolutions issued by the European Parliament on topics related to artificial intelligence increased, among them: European Parliament resolution of 20 January 2021 on artificial intelligence: questions of interpretation and application of international law in so far as the EU is affected in the areas of civil and military uses and of state authority outside the scope of criminal justice (2020/2013(INI); European Parliament resolution of 25 March 2021 on a European strategy for data (2020/2217 (INI); European Parliament resolution of 19 May 2021 on artificial intelligence in education, culture and the audiovisual sector (2020/2017(INI); European Parliament resolution of 20 May 2021 on shaping the digital future of Europe: removing barriers to the functioning of the digital single market and improving the use of AI for European consumers (2020/2216(INI); European Parliament resolution of 6 October 2021

on artificial intelligence in criminal law and its use by the police and judicial authorities in criminal matters (2020/ 2016(INI); European Parliament resolution of 7 October 2021 on the state of EU cyber defense capabilities (2020/2256(INI)).

On 21 April 2021, the European Commission published Communication on Fostering a European approach to Artificial Intelligence, accompanying the updated Coordinated Plan on Artificial Intelligence 2021 Review and the first European bill on artificial intelligence – Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council Laying Down Harmonised Rules on Artificial Intelligence (Artificial Intelligence Act) and Amending Certain Union Legislative Acts COM/2021/206). The Communication states that, faced with the rapid technological development of artificial intelligence and the global political context demonstrating increasing investment in the development of artificial intelligence, the European Union, acting as one, intends to seize the opportunities available by addressing the challenges associated with the development and application of artificial intelligence with an eye on the future. The content of the Communication indicates the beginning of a transition to a new stage in the development of regulation of artificial intelligence – from regulation by acts of “soft law” to regulation based on “hard law”, i.e. transition from regulation through resolutions, recommendations, declarations and other documents of an advisory nature to regulation based on directives and regulations, the implementation of which is mandatory for all member states of the European Union.

In 2021-2022 the transition began from the stage of “soft” legal regulation to the creation of legally binding norms. This is evidenced by the European Commission’s publication of the draft Artificial Intelligence Regulation, which marks the European Union’s first major attempt to comprehensively address the use of artificial intelligence technologies, amid concerns that artificial intelligence is increasingly affecting socio-economic rights. The draft Artificial Intelligence Regulation is the result of two years of work and numerous consultations with national regulators of EU Member States, expert groups, large European companies and representatives of civil society. After the adoption of this act, its provisions will apply to all types of artificial intelligence and to all areas in which it is involved, except military. The approach provided by the Artificial Intelligence Regulation, as is already clear from the previous stage of development of European regulation in this area, is based on risk assessment. Unlike the White Paper on Artificial Intelligence, the draft Regulation on Artificial Intelligence no longer distinguishes two, but four groups, depending on the level of risks associated with the use of artificial intelligence (unacceptable, high, moderate and minimal).

The first category – the unacceptable risk group – includes artificial intelligence models that pose a threat to the safety of citizens and their rights: allowing governments to conduct “social assessments”, producing biometric identification in public places, allowing the manipulation of citizens’ behavior by influencing the subconscious, and exploiting people’s vulnerabilities. Such models should be prohibited. Collection of data about citizens using surveillance systems, monitoring of social networks, banking information, total tracking using biometrics, recognition of emotions as indiscriminate observation of individuals is unacceptable, at the same time, the possibility of selective surveillance if a person is of interest to law enforcement agencies in some way, is saved.

The second category is a high-risk group, it includes artificial intelligence models used: in critical infrastructure, if the life and health of people can be jeopardized (for example, in the transport sector); healthcare (for example, when using artificial intelligence in surgery); education and training affecting access to work (for example, in the assessment of knowledge and skills in an examination), as well as in the field of employment and personnel management (for example, in recruitment); provision of basic private and public services (for example, credit assessment); the work of law enforcement agencies, where this may affect the fundamental rights of people (for example, when assessing the reliability of evidence), and the administration of justice; migration management and border control (for example, document authentication), etc. Developments classified in this category must meet strict safety criteria, have a clear risk assessment system and be controlled by people. It will be necessary to determine whether a particular use case is high risk and therefore requires a mandatory

pre-compliance assessment. The assessment must be carried out by the entity itself (supplier, user), but for some models, such as medical devices, in addition to self-assessment, an external assessment by a notified body must be carried out.

The third category – the moderate risk group – includes less dangerous models of artificial intelligence, when using which people nevertheless have the right to know that they are interacting with an agent – artificial intelligence, and not with a person (this includes, for example, chat bots) . Moderate risk systems will require a mandatory conformity assessment carried out as a self-assessment by the supplier before being released onto the market. By the way, according to amendments made to the draft Artificial Intelligence Regulation in January 2023, the risk of using generative artificial intelligence models, such as ChatGPT, capable of generating original content based on requests in natural languages, working in a conversational mode, is recognized as increased. Users of such systems will be required to report that the result of their use (for example, text) was generated or processed by artificial intelligence.

The fourth category – the minimum risk group – includes most of the artificial intelligence systems used in practice, including intelligent spam filters, video games with elements of artificial intelligence, etc. Such models can be used without the restrictions established for previous groups.

When discussing the draft in the European Parliament, many of its provisions caused serious controversy, in particular on the following issues: the definition of the very concept of “artificial intelligence” (it was significantly reduced compared to the definition originally formulated by a high-level group of experts at the European Commission); the ongoing expansion of bans on the use of artificial intelligence; highlighting general purpose artificial intelligence systems that can be used for a variety of purposes and subsequently integrated into another high-risk system; legal clarity (determining reliability by formulating a set of principles for the use of artificial intelligence); powers of the European supervisory authority in the field of artificial intelligence; the amount of penalties; features of the functioning of regulatory sandboxes in the field of artificial intelligence, which should create a controlled environment for the development and testing of new artificial intelligence models, allowing them to be tested in real conditions; tightening environmental requirements for artificial intelligence systems; use of artificial intelligence in the development of the digital environment.

Keywords: artificial intelligence, European Union, intellectual property, Internet.

Ключові слова: штучний інтелект, Європейський Союз, інтелектуальна власність, Інтернет.

Кирилюк Алла Володимирівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції,

кандидат юридичних наук, доцент

ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ОБ’ЄКТІВ ІНТЕРНЕТ-ПРАВОВІДНОСИН

Поява нового виду суспільних правовідносин – відносин, що виникають у віртуальному просторі, вимагає визначення їх особливостей та потреби у ефективних правових засобах регулювання. Також необхідно знайти баланс між механізмами саморегулювання в цих відносинах і державною політикою в інформаційній у сфері. Під час аналізу Інтернет-правовідносин важливо враховувати їх складову структуру, де головними елементами залишаються суб’єкти та об’єкти, які відображають їх особливості і можуть бути загальними для інших видів правовідносин.

Об’єктом правовідносин є те, що породжує суб’єктивні права і обов’язки, тобто предмет або результат діяльності учасників цих правовідносин, що відображає їхні інтереси. У юри-